Т.В. АНДРІАНОВА, Ю.І. ГОЛУБЦОВА

Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України
Вул. Терещенківська, 2, МСП-1, Київ, 01601, Україна

ФІТОТРОФНІ АНАМОРФНІ ГРИБИ НОВГОРОД-СІВЕРСЬКОГО ПОЛІССЯ

Ключові слова: анаморфні гриби, Coelomycetes, Hyphomycetes, Septoria, Phoma, Ramularia, *нові види, Полісся, Україна*

На Поліссі фітотрофні анаморфні гриби найменш вивчені у його східній частині, зокрема в Новгород-Сіверському Поліссі. Відомості про одиничні знахідки анаморфних мікроміцетів у регіоні містяться у працях С.Ф Мороч-ковського [7] і Т.О. Мережко [5]. Крім того, у випуску «Флори грибів України» присвяченому сферопсидальним грибам, Т.О. Мережко наводить дані з розповсюдження у Новгород-Сіверському Поліссі дев'яти анаморф з родів *Diplodia* Fr. та *Microdiplodia* Allesch. [6]. Загалом, за даними мікологічної колекції Національного гербарію України (*KW*) та публікацій, для території Новгород-Сіверського Полісся відомо 23 види анаморфних грибів родів *Alternaria* Nees (2), *Camarosporium* Link (3), *Cercospora* Fresen. (1), *Cytospora* Ehrenb. (1), *Diplodia* (5), *Microdiplodia* (4), *Phoma* Sacc. (2), *Phomopsis* (Sacc.) Bubák (1), *Phyllosticta* Pers. (1), *Septoria* Sacc. (2), *Stenella* Syd. (1) (табл. 1). Існуючі дані не репрезентують усієї різноманітності фітотрофних анаморфних грибів Новгород-Сіверського Полісся, що дало підставу для подальшого дослідження цієї групи на території регіону.

Матеріал і методи досліджень

Протягом вегетаційних сезонів 2003—2005 рр. у Глухівському, Кролевецькому, Середино-Будському, Шосткинському та Ямпільському районах Сумської, а також у Новгород-Сіверському, Коропському та Семенівському районах Чернігівської областей Ю.І. Голубцова збирала зразки анаморфних грибів. Досліджено всі основні типи рослинності Новгород-Сіверського Полісся. Межі цієї фізико-географічної області та своєрідні природні умови, що мають перехідний характер від поліських до лісостепових, розглянуто у низці публікацій різних років [1, 3, 4, 9]. Детальні маршрутні обстеження проведено на території природно-заповідних об'єктів — національних природних парків «Деснянсько-Старогутський» та «Мезинський», у заповідних урочищах і заказниках місцевого значення. Камеральну обробку матеріалу здійснювали Т.В. Андріанова та Ю.І. Голубцова за методиками, загальноприйнятими у мікологічних дослідженях.

© Т.В. АНДРІАНОВА, Ю.І. ГОЛУБЦОВА, 2006

Таблиця 1. **Фітотрофні анаморфні гриби, відомі для Новгород-Сіверського Полісся за даними Національного гербарію України (*KW*) та публікацій до 2003 року**

Анаморфний гриб	Живильна рослина	Джерело інформації
Alternaria grossulariae Jacz.	*Grossularia uva-crispa* (L.) Mill. subsp. *reclinata* (L.) Dostál	Якименко, 1949 (*KW*)
A. porri (Ellis) Cif.	*Allium cepa* L.	Якименко, 1950 (*KW*)
Camarosporium henningsianum Kabát et Bubák	*Amorpha fruticosa* L.	Т.О. Мережко, 1972; 1988 (*KW*)
C. pseudacaciae Brunaud	*Robinia pseudoacaciae* L.	Т.О. Мережко, 1967; 1972 (*KW*)
C. subfenestratum (Berk. et M.A. Curtis) Sacc.	*Robinia pseudoacaciae* L.	Т.О. Мережко, 1973 (*KW*)
Cercospora zebrina Pass.	*Trifolium pratense* L.	С.Ф. Морочковський, 1949 (*KW*)
Cytospora occulta Sacc.	*Alnus glutinosa* (L.) P. Gaertn.	Л.В. Смик, 1973 (*KW*)
Diplodia amorphae (Wallr.) Sacc.	*Amorpha fruticosa* L.	[6]
D. atrata (Desm.) Sacc.	*Acer negundo* L.	«
D. melaena Lév.	*Ulmus glabra* Huds.	«
D. subtecta Fr.	*Acer campestre* L.	«
D. tiliae Fuckel	*Tilia cordata* Mill.	«
Microdiplodia betulina P. Henn.	*Betula pendula* Roth	«
M. melaena Allesch.	*Ulmus* sp.	«
M. microsporella (Sacc.) Allesch.	*Acer negundo* L.	«
M. perpusila (Desm.) Tassi	*Acer campestre* L.	«
Phoma argillaceae (Bres.) Aa et Boerema	*Rubus idaeus* L.	Кекух, 1950 (*KW*)
P. robiniae (Preuss.) Sacc.	*Robinia pseudoacaciae* L.	Т.О. Мережко, 1967 (*KW*)
Phomopsis salicina (Westend.) Died.	*Salix alba* L.	Т.О. Мережко, 1968 (*KW*)
Phyllosticta minima (Berk. et M.A. Curtis) Underw. et Earle	*Acer campestre* L.	Кекух, 1950 (*KW*)
Septoria helianthi Ellis et Kellerm.	*Helianthus annuus* L.	[7]
S. ribis (Lib.) Westend.	*Grossularia uva-crispa* (L.) Mill. subsp. *reclinata* (L.) Dostál	Якименко, 1949 (*KW*)
Stenella sardoa (Sacc.) U. Braun	*Peonia pergrina* L.	Кекух, 1949 (*KW*)

Результати досліджень та їх обговорення

Мікологічне обстеження різних рослинних угруповань Новгород-Сіверського Полісся дало змогу авторам статті виявити 97 видів з 45 родів фітотрофних анаморфних грибів. Загалом, враховуючи попередні збори та публікації, зараз для території досліджень відомо 119 видів з 47 родів. Домінують целоміцети (Coelomycetes — 73,9 % від загального числа видів) порядків Melanconiales та Sphaeropsidales (табл. 2). Гіфоміцети (Hyphomycetes) становлять лише 26,1 % та представлені порядками Hyphomycetales, Stilbellales, Tubercularіales. Значна частка анаморфних грибів у Новгород-Сіверському Поліссі репрезентована сферопсидальними грибами (рис. 1), що, найімовірніше, пов'язано з їх екологічною лабільністю, здатністю легко переживати несприятливі екологічні умови. Найчастіше трапляються світлоспорові целоміцети (64 види). Це переважно гемібіотрофи, що зумовлюють плямистості листя та вражають гілки, як то гриби родів *Septoria* (22 види), *Phoma* (10), *Cytospora* (7), *Phomopsis* (3), *Asteromella* Pass. et Thüm. та *Phyllosticta* Pers. (по 2 види кожен). Темноспорові целоміцети представлені 24 видами, більшу частину з яких становлять сапротрофи та гемібіотрофи з родів *Diplodia* (9 видів), *Microdiplodia* та *Camarosporium* (по 4 види кожен), *Colletotrichum* Corda і *Seimatosporium* Corda (по 2 види кожен). У менш численній групі гіфоміцетів, виявлених на території досліджень, переважають темноспорові види родини *Dematiaceae* порядку Hyphomycetales (17 видів з 10 родів), більшість з яких є сапротрофами (рис. 1). Найчастіше серед них відзначено представників *Alternaria* та *Periconia* Tode (по 3 види), *Cercospora*, *Cladosporium* Link та *Passalora* Fr. (по 2 види). Світлоспорові (гіалінові) гіфоміцети (родина *Moniliaceae*) представлені лише гемібіотрофними родами *Ramularia* (10 видів), *Spermosporina* U. Braun та *Stenella* (по одному виду), які зумовлюють плямистості листя. Таким чином, провідними серед виявлених 47 родів анаморфних грибів Новгород-Сіверського Полісся є *Septoria*, *Phoma*, *Ramularia*, *Cytospora*, *Diplodia*, *Cladosporium*, *Periconia*, *Passalora*, *Asteromella*, *Colletotrichum* і *Seimatosporium*. З інших родів, поданих у списку грибів цієї статті, виявлені лише поодинокі види.

Таблиця 2. **Розподіл фітотрофних анаморфних грибів Новгород-Сіверського Полісся за порядками**

Hyphomycetes			Coelomycetes		
Порядок	Число		Порядок	Число	
	родів	видів		родів	видів
Hyphomycetales	13	29	Melanconiales	12	14
Stilbellales	1	1	Sphaeropsidales	21	74
Tubercularіales	1	1			
Разом	15	31	Разом	32	88
Всього анаморфних грибів: 119 видів 47 родів					

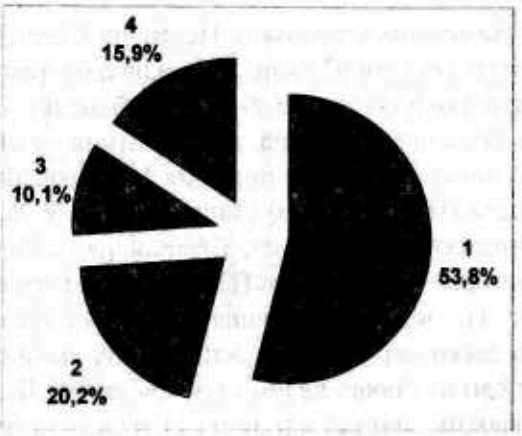

Рис. 1. Співвідношення світло- та темноспорових анаморфних грибів Новгород-Сіверського Полісся: *1* — світлоспорові целоміцети, *2* — темноспорові целоміцети, *3* — світлоспорові гіфоміцети, *4* — темноспорові гіфоміцети

Fig. 1. Proportion of hyalinosporous and dematiosporous anamorphic fungi of Novgorod-Sivers'k Polissia: *1* — hyalinous coelomycetes, *2* — dematious coelomycetes, *3* — hyalinous hyphomycetes, *4* — dematious hyphomycetes

У Новгород-Сіверському Поліссі фітотрофні анаморфні мікроміцети зібрані на 84 видах судинних рослин 67 родів 38 родин (табл. 3). Субстратом для їх розвитку переважно були рослини з родин *Rosaceae*, *Asteraceae*, *Fabaceae*, *Poaceae*, що є одними з провідних у систематичній структурі флори Українського Полісся. На рослинах саме цих родин зареєстровано від 16 до 6 анаморфних грибів. Слід зазначити, що на живиль-

Таблиця 3. **Розподіл фітотрофних анаморфних грибів Новгород-Сіверського Полісся за родинами живильних рослин**

Родина живильних рослин	Число видів живильних рослин	Число видів анаморфних грибів	Родина живильних рослин	Число видів живильних рослин	Число видів анаморфних грибів
Aceraceae	3	7	*Liliaceae*	1	1
Alismataceae	1	1	*Onagraceae*	1	1
Apiaceae	3	4	*Paeoniaceae*	1	1
Asteraceae	8	7	*Papaveraceae*	1	1
Betulaceae	4	4	*Pinaceae*	3	4
Boraginaceae	1	2	*Plantaginaceae*	1	1
Caprifoliaceae	2	4	*Poaceae*	4	6
Caryophyllaceae	1	1	*Polygonaceae*	4	6
Chenopodiaceae	3	2	*Primulaceae*	3	4
Convallariaceae	3	2	*Ranunculaceae*	1	1
Convolvulaceae	1	3	*Rhamnaceae*	1	1
Corylaceae	1	2	*Rosaceae*	9	16
Crassulaceae	1	1	*Salicaceae*	4	8
Cyperaceae	2	4	*Scrophulariaceae*	2	2
Dipsacaceae	1	2	*Tiliaceae*	1	2
Ericaceae	2	2	*Typhaceae*	1	1
Fabaceae	5	11	*Ulmaceae*	1	2
Grossulariaceae	1	2	*Urticaceae*	1	3
Lamiaceae	2	2	*Violaceae*	1	1

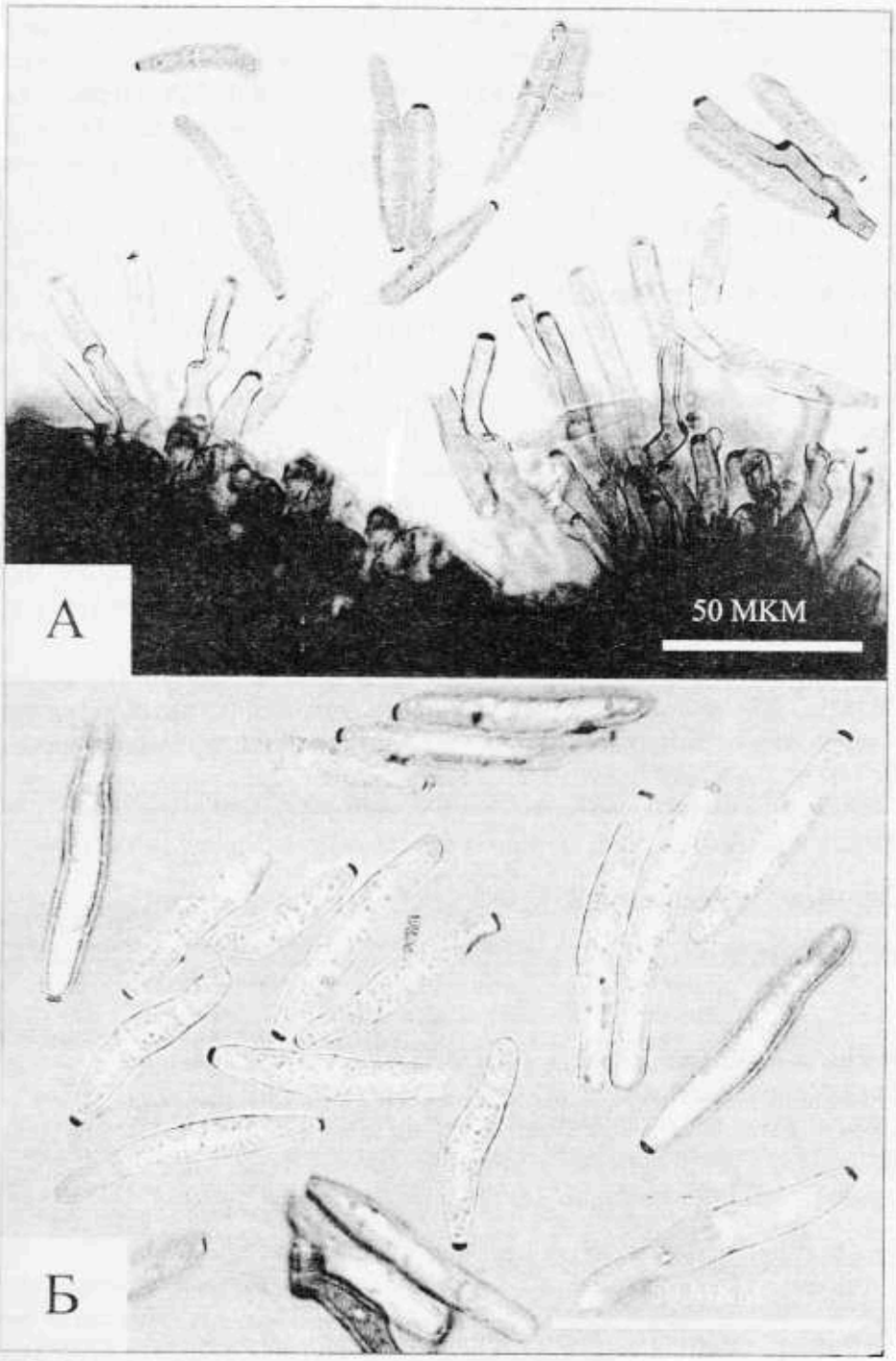

Рис. 2. *Passalora dubia* (Riess) U. Braun на листках *Axyris amaranthoides* L.: *А* — конідієносці та конідії; *Б* — конідії

Fig. 2. *Passalora dubia* (Riess) U. Braun on leaves of *Axyris amaranthoides* L.: *А* — conidiophores and conidia; *Б* — conidia

них рослинах родин *Salicaceae*, *Aceraceae* та *Polygonaceae*, котрі не є домінуючими у флорі Полісся, також виявлено значне число цих грибів (8, 7 та 6 видів, відповідно). Така особливість, вірогідно, зумовлена специфічністю рослинності регіону, на території якого великі площі займають заплавні ландшафти, де представники родів *Salix* L. та *Rumex* L. є численними, а також значним поширенням насаджень видів роду *Acer* L.

За результатами досліджень уперше на території України зареєстровано шість видів анаморфних грибів: *Alysidium resinae* (Fr.) M.B. Ellis var. *microsporum* B. Sutton, *Bactridium flavum* Kunze, *Choanatiara lunata* DiCosmo et Nag Raj, *Cytoplacosphaeria rimosa* (Oudem.) Petr., *Fusicladium romellianum* Ondřej, *Phragmocephala elliptica* (Berk. et Broome) S. Hughes. Детальні діагнози та ілюстрації нових видів, а також особливості їх розповсюдження подаються в окремій публікації. Крім того, новими для Лівобережної України виявилися шість видів, а для всього Українського Полісся — сім. Для *Passalora dubia* (Riess) U. Braun (рис. 2) представлено нову живильну рослину *Axyris amaranthoides* L., яка нещодавно вперше зареєстрована у складі адвентивної флори України [8]. Загалом слабка вивченість Новгород-Сіверського Полісся та різноманітність його природних умов зумовили знахідки 96 видів фітотрофних анаморфних грибів, нових для цієї території.

У представленому нижче списку видів анаморфних грибів наведено живильні рослини, вказано місця та дати знаходження грибів, особливості їх поширення[1]. Для голоморфних видів подано назви телеоморф, які, проте, автори на території досліджень не знаходили. Слід також зазначити, що з наведеного списку анаморфних грибів лише *Diplodia atrata* (Desm.) Sacc. була відома для території Новгород-Сіверського Полісся раніше (*KW*).

Список анаморфних грибів

HYPHOMYCETES

Alternaria Nees

***Alternaria tenuissima* (Kunze ex Pers.) Wiltshire**

На сухих стеблах *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, дубово-сосновий ліс, 02.09.2003 (зібр. І.О. Дудка). На сухих стеблах *Rumex confertus* Willd. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Черешеньки, НППМ, заплава р. Десни, луки, 20.08.2004.

---

[1] У списку видів прийнято такі скорочення: Сумська область — Сум. обл., Чернігівська область — Черніг. обл., Середино-Будський район— С.-Буд. р-н, Коропський р-н — Короп. р-н, Глухівський р-н — Глухів. р-н, Ямпільський р-н — Ямпіл. р-н, Кролевецький р-н — Крол. р-н, Новогород-Сіверський р-н — Новг.-Сівер. р-н, Семенівський р-н — Семен. р-н, НППДС — національний природний парк «Деснянсько-Старогутський», НППМ — національний природний парк «Мезинський», БЗМЗ — ботанічний заказник місцевого значення, ЗЗМЗ — зоологічний заказник місцевого значення, ЛЗМЗ — лісовий заказник місцевого значення, ЗУ — заповідне урочище.

Soc. *Cladosporium herbarum* (Pers.: Fr.) Link var. *macrocarpum* (Preuss) M.H.M. Ho et Dugan, *Colletotrichum dematium* (Pers. ex Fr.) Grove.

На сухих листках *Carex pilosa* Scop. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005.

Alysidium Kunze

***Alysidium resinae* (Fr.) M.B. Ellis var. *microsporum* B. Sutton**

Soc. *Mollisia ligni* (Desm.) P. Karst.

На деревині *Corylus avellana* L. — Сум. обл., Глухів. р-н, с. Червоне, дубово-сосновий ліс, 05.05.2005. Новий для України.

Arthrinium Kunze

***Arthrinium arundinis* (Corda) Dyko et B. Sutton** (рис. 3), телеоморфа *Apiospora montagnei* Sacc.

На сухих стеблах *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Ломленка, ЗУ «Ломленка», заплава р. Івотка, 21.09.2003; с. Олине, трав'яне болото, 20.09.2003; там само, мезотрофне болото, 06.08.2004; смт Свеса, деградуюче сфагнове болото, 20.09.2004; Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, кв. 76, заплава р. Черні, вільхове болото, 05.10.2004; масовий розвиток. Новий для Полісся.

Bactridium Kunze

***Bactridium flavum* Kunze**

На гнилій деревині — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Вишеньки, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 17.08.2004; зрідка. Новий для України.

Cercospora Fresen.

***Cercospora beticola* Sacc.**

На живих листках *Beta vulgaris* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Великий Ліс, городи, 19.08.2004; на нижніх листках, незначна плямистість.

Chloridium Link

***Chloridium virescens* (Pers.) W. Gams et Hol.-Jech.**, телеоморфа *Chaetosphaeria vermicularioides* (Sacc. et Roum.) W. Gams et Hol.-Jech.

На гнилій деревині — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Олине, чагарникове болото, 21.09.2003 [2].

Cladosporium Link

***Cladosporium herbarum* (Pers.: Fr.) Link**

На опалому листі *Populus tremula* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Ленінське, БЗ «Ставище», сосновий ліс, 28.09.2004. На сухих колосках *Secale cereale* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Великий Ліс, поле, 19.08.2004. На листках *Thalictrum minus* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Грузьке, ЗЗ «Кочубеївський», насадження сосни, 29.07.2004.

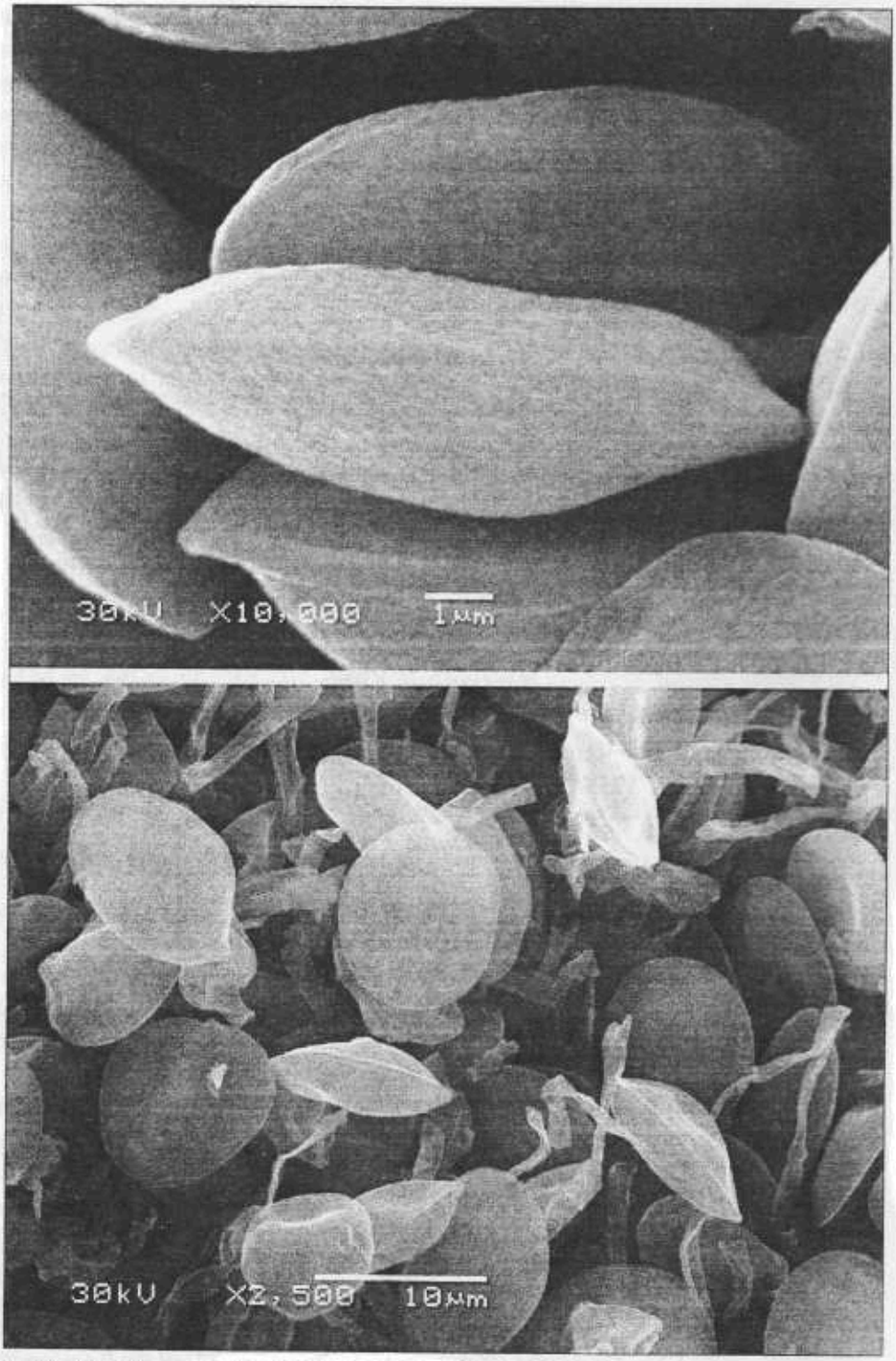

Рис. 3. *Arthrinium arundinis* (Corda) Dyko & B. Sutton.
Fig. 3. *Arthrinium arundinis* (Corda) Dyko & B. Sutton.

C. herbarum **(Pers.: Fr.) Link var.** ***macrocarpum*** **(Preuss) M.H.M. Ho et Dugan**
Soc. *Alternaria tenuissima* (Kunze ex Pers.) Wiltshire, *Colletotrichum dematium* (Pers. ex Fr.) Grove.
На сухих листках *Carex pilosa* Scop. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005.
C. oxysporum **Berk. et M.A. Curtis**
На живих листках *Vaccinium myrtillus* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, сосновий ліс зеленомоховий, 16.06.2005; зрідка.

Fusicladium Bonord.

Fusicladium romellianum **Ondřej**
На живих листках *Populus tremula* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, сосновий ліс зеленомоховий,16.06.2005; незначне ураження нижніх листків. Новий для України.

Passalora Fr.

Passalora dubia **(Riess) U. Braun**
На живих листках *Axyris amaranthoides* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, рудеральний фітоценоз, 28.08.2005 (зібр. С.М. Панченко), зрідка. Нова живильна рослина. На живих листках *Chenopodium urbicum* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Бужанка, НППМ, узбіччя грунтової дороги, 18.08.2004; с. Вишеньки, рудеральний фітоценоз, 18.08.2004; спричинює масове ураження у вигляді плямистості.
P. ferruginea **(Fuckel) U. Braun et Crous**
На живих листках *Artemisia absinthium* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, кв. 108, заплава р. Улиці, 18.08.2003; значне ураження.

Periconia Tode

Periconia byssoides **Pers.: Fr.**
Soc. *Phaeosphaeria eustoma* (Fuckel) L. Holm
На сухих стеблах *Poaceae gen. indet.* — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Кремський Бугор, заплава р. Десни, луки, 09.07.2005. На сухих стеблах трав'янистої рослини — Сум. обл., м. Кролевець, с. Реутинці, заплава р. Реті, 27.07.2004.
P. cookei **E.W. Mason et M.B. Ellis**
Soc. *Leptosphaeria doliolum* (Pers.) Ces. et De Not.
На сухих стеблах *Urtica* sp. – Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Воздвиженське, лісопосадка, 19.09.2004.
P. curta **(Berk.) E.W. Mason et M.B. Ellis**
На сухих листках *Carex rostrata* Stokes — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, мезотрофне болото, 15.06.2005.

Phragmocephala E.W. Mason et S. Hughes

Phragmocephala elliptica **(Berk. et Broome) S. Hughes**
На сухих стеблах *Filipendula denudata* (J.Presl et C. Presl) Fritsch — Черніг. обл.,

Короп. р-н, с. Великий Ліс, НППМ, трав'яне болото, 19.08.2004. Новий для України.

Ramularia Unger

***Ramularia cylindroides* Sacc.**

Soc. *Colletotrichum dematium* (Pers. ex Fr.) Grove.

На живих листках *Pulmonaria obscura* Dumort. — Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 12.08.2005; незначна плямистість.

***R. gei* (A.G. Eliasson) Lindr.**

На живих листках *Geum urbanum* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005; зрідка.

***R. inaequale* (Preuss) U. Braun,** телеоморфа *Mycosphaerella hieracii* (Sacc. et Briard) Jaap

На живих листках *Taraxacum officinale* Wigg. — Сум. обл., м. Середина Буда, рудеральний фітоценоз, 14.06.2005; масовий розвиток. На живих листках *Picris hieracioides* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, дубовий ліс, 24.09.2005.

***R. lactea* (Desm.) Sacc.,** телеоморфа *Mycosphaerella violae* Potebnia

На живих листках *Viola canina* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Лісконоги, сосновий ліс, 11.07.2005; масове ураження.

***R. pratensis* Sacc.**

На живих листках *Rumex acetosa* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, луки, 23.09.2004; незначне ураження. Новий для Полісся.

***R. rhabdospora* (Berk. et Broome) Nannf.**

На живих листках *Plantago major* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 12.08.2005; масове ураження. Новий для Полісся.

***R. sambucina* Sacc.**

На живих листках *Sambucus racemosa* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Криски, НППМ, березовий ліс ліщиновий, 25.09.2005; трапляється зрідка.

***R. tricherae* Lindr.**

На живих листках *Knautia arvensis* (L.) Coult. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Криски, НППМ, березовий ліс ліщиновий, 25.09.2005; незначне ураження. Новий для Полісся.

***R. urticae* Ces.,** телеоморфа *Mycosphaerella superflua* (Auersw.) Petr.

На живих листках *Urtica dioica* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Грузьке, 33 «Кочубеївський», вільховий ліс, 29.07.2004; Шостк. р-н, с. Гамаліївка, рудеральний фітоценоз, 26.09.2005; переважно на нижніх і середніх листках.

***R. variabilis* Fuckel,** телеоморфа *Mycosphaerella mariae* (Sacc. et Bommer) Lindau

На живих листках *Verbascum thapsus* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Реутинці, заплава р. Реті, луки, 27.07.2004; незначне ураження.

Spermosporina U. Braun

***Spermosporina alismatis* (Oudem.) U. Braun**

На живих листках *Alisma plantago-aquatica* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Реутинці, заплава р. Реті, 27.07.2004; значний розвиток на нижніх листках.

Trimmatostroma Corda

***Trimmatostroma betulinum* (Corda) S. Hughes**

На сухих гілках *Salix* sp. — Сум. обл., Шостк. р-н, с. Пирогівка, заплава р. Десни, 19.04.2005. Новий для Лівобережної України.

COELOMYCETES

Asteroma DC.

***Asteroma frondicola* (Fr. ex Ficinus et C. Schub.) M. Morelet**

На живих листках *Populus tremula* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Ломленка, ЗУ «Ломленка», заплава р. Івотки, 21.09.2003; Черніг. обл., Короп. р-н, с. Криски, НППМ, березово-осиковий ліс, 24.09.2005; масове ураження.

Asteromella Pass. et Thüm.

***Asteromella aegopodii* (Curr.) Petr.**, телеоморфа *Mycosphaerella podagrariae* (Fr.) Petr.

На живих листках *Aegopopium podagraria* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Бужанка, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 17.08.2004; с. Вишеньки, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 17.08.2004; с. Розльоти, НППМ, дубово-сосновий ліс, 18.08.2004; смт Понорниця, НППМ, липово-дубовий ліс, 13.08.2005.

***A. borszczowii* (Thüm.) Aa**, телеоморфа *Mycosphaerella jaczewskii* Potebnia

На живих листках *Caragana arborescens* Lam. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, осиково-березовий ліс, 24.09.2005.

Ascochyta Lib.

***Ascochyta calystegiae* Sacc.**

Soc. *Phoma herbarum* Westend., *Septoria calystegiae* Westend.

На живих листках *Calystegia sepium* (L.) R. Br. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Мезин, НППМ, заплава р. Десни, луки, 23.09.2005; зрідка.

Camarasporium Schulzer

***Camarasporium robiniae* (Westend.) Sacc.**

На сухих гілках *Robinia pseudoacacia* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, лісопосадка, 25.09.2005.

Choanatiara DiCosmo

***Choanatiara lunata* DiCosmo et Nag Raj**

На всихаючій хвої *Pinus sylvestris* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, сосновий ліс зеленомоховий, 05.10.2004. Новий для України.

Colletotrichum Corda

***Colletotrichum dematium* (Pers.) Grove**

На нижніх всихаючих листках *Sedum acre* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний сосновий ліс лишайниковий, 14.06.2005. На всихаючих листках *Convallaria majalis* L. — Сум. обл., Шостк. р-н, с. Богданка, ЛЗ «Богданівський», сосновий ліс, 23.06.2004.

Soc. *Alternaria tenuissima* (Kunze ex Pers.) Wiltshire, *Cladosporium herbarum* (Pers.: Fr.) Link var. *macrocarpum* (Preuss) M.H.M. Ho et Dugan

На сухих листках *Carex pilosa* Scop. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005.

Soc. *Ramularia cylindroides* Sacc.

На листках *Pulmonaria obscura* Dumort. — Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 12.08.2005.

***C. gloeosporioides* (Penz.) Penz. et Sacc.,** телеоморфа *Glomerella cingulata* (Stoneman) Spauld. et H. Schrenk

На живих листках *Sambucus nigra* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, мішаний листяний ліс, 25.09.2005; переважно на нижніх листках, зрідка.

Cytoplacosphaeria Petr.

***Cytoplacosphaeria rimosa* (Oudem.) Petr.**

На сухих стеблах *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Олине, мезотрофне сфагнове болото, 19.09.2004; зрідка. Новий для України.

Cytospora Ehrenb.

***Cytospora ambiens* (Nitschke) Sacc.,** телеоморфа *Valsa ambiens* (Pers.) Fr.

На гілках *Acer platanoides* L. — Черніг. обл., Семен. р-н, с. Угли, дубово-сосновий ліс, 21.06.2004. На гілках *Alnus glutinosa* (L.) P. Gaertn. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, вільхове болото, 24.09.2004. На гілках *Betula pendula* Roth — Сум. обл., Крол. р-н, с. Білогриве, ЗУ «Білогриве», дубовий ліс, 29.07.2004; Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, осиково-березовий ліс, 25.09.2005. На гілках *Betula pubescens* Ehrh. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, мезотрофне болото, 06.10.2004.

***C. fertilis* Sacc.,** телеоморфа *Valsella fertilis* (Nitschke) Sacc.

На гілках *Salix fragilis* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Вишеньки, НППМ, заплава р. Десни, 16.08.2004.

***C. horrida* Sacc.**

На гілках *Tilia cordata* Mill. — Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, липово-дубовий ліс, 12.08.2005.

***C. pinastri* Sacc.**, телеоморфа *Valsa friesii* (Duby) Fuckel
На гілках *Pinus sylvestris* L. — Сум. обл., Шостк. р-н, с. Богданка, ЛЗ «Богданівський», сосновий ліс, 23.06.2004.
***C. robiniae* Schwein.**
На гілках *Robinia pseudoacacia* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Будище, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 22.09.2005.
***C. stenospora* Sacc.**, телеоморфа *Valsa stenospora* Tul. et C. Tul.
На *Alnus glutinosa* (L.) P. Gaertn. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, заплава р. Черні, вільховий ліс, 07.10.2004.

Dinemasporium Lév.

***Dinemasporium strigosum* (Pers.) Sacc.**, телеоморфа *Phomatospora dinemasporium* J. Webster
На сухих стеблах *Poaceae gen. indet.* — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, луки, 17.06.2005; зрідка.

Diplodia Fr.

***Diplodia atrata* (Desm.) Sacc.**
На гілках *Acer negundo* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Черешеньки, лісопосадка, 11.08.2005.
***D. betulae* Westend.**
На гілках *Betula pendula* Roth — Черніг. обл., Короп. р-н, с.м.т. Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 13.08.2005.
***D. caraganae* Schnabl.**
На гілках *Caragana arborescens* Lam. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Вишеньки, НППМ, лісопосадка, 11.08.2005.
***D. herbarum* (Corda) Lév.**
На сухих стеблах *Asteraceae gen. indet.* — Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, луки, 13.08.2005.
***D. malorum* Fuckel**
На гілках *Malus domestica* Borkh. — Черніг. обл., м. Семенівка, сад, 03.09.2005.

Diplodina Westend.

***Diplodina acerina* (Pass.) B. Sutton**
На гілках *Acer negundo* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, посадка, 14.06.2005.

Diplosporonema Höhn.

***Diplosporonema delastrei* (Delacr.) Höhn. ex Petr.**
На живих листках *Melandrium album* (Mill.) Garcke — Сум. обл., Шостк. р-н, с. Богданка, ЛЗ «Богданівський», сосновий ліс, 23.06.2004; масове ураження рослин.

Discogloeum Petr.

***Discogloeum innumerabile* (Peck) Syd.**
На живих листках *Amelanchier ovalis* Medik. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н,

с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний дубово-сосновий ліс, 14.06.2005. Новий для Лівобережної України.

Leptostroma Fr.

***Leptostroma hysterioides* Fr. f. *graminicola* De Not.,** телеоморфа *Lophodermium arundinaceum* (Schrad.) Chevall.

На сухих стеблах *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Олине, чагарникове болото, 19.09.2004; зрідка.

Microsphaeropsis Höhn.

***Microsphaeropsis olivacea* (Bonord.) Höhn.**

Soc. *Phoma macrostoma* Mont., *Seimatosporium lichenicola* (Corda) Shoemaker et E. Müll.

На живих листках *Malus domestica* Borkh. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Воздвиженське, сад, 19.09.2004.

Monostichella Höhn.

***Monostichella salicis* (Westend.) Arx,** телеоморфа *Drepanopeziza salicis* (Tul. et C. Tul.) Höhn.

На живих листках *Salix fragilis* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, заплава р. Улиці, 04.10.2004.

Myxothyrium Bubák et Kabát

***Myxothyrium leptideum* (Fr.) Bubák et Kabát**

На живих листках *Vaccinium vitis-idaea* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, сосновий ліс чорницевий, 26.05.2005; Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Роговка, сосновий ліс злаково-зеленомоховий, 10.07.2005; масовий розвиток, незначне ураження. Новий для Лівобережної України.

Pestalotiopsis Steyaert

***Pestalotiopsis stevensonii* (Peck) Nag Raj**

На сухій хвої *Pinus banksiana* Lamb. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний дубово-сосновий ліс, 14.06.2005, зрідка. Новий для Лівобережної України.

Phloeosporella Höhn.

***Phloeosporella padi* (Lib.) Arx,** телеоморфа *Blumeriella jaapii* (Rehm) Arx

На живих листках *Cerasus vulgaris* Mill. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Черешеньки, сад, 20.08.2004; переважно на нижніх листках.

Phoma Sacc.

***Phoma acetosellae* (A.L. Sm. et Ramsb.) Aa et Boerema**

На живих листках *Rumex acetosella* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний дубово-сосновий ліс, 14.06.2005; зрідка.

***P. exigua* Desm.**

На живих листках *Pyrus communis* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Юхново, схили балки, 20.06.2004.

***P. exigua* Desm. var. *viburni* (Roum. ex. Sacc.) Boerema**

На живих листках *Viburnum opulus* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, смт Свеса, присадибні ділянки, 20.09.2004; незначне ураження, зрідка.

***P. herbarum* Westend.**

Soc. *Ascochyta calystegiae* Sacc., *Septoria calystegiae* Westend.

На листках *Calystegia sepium* (L.) R. Br. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Мезин, НППМ, заплава р. Десни, луки, 23.09.2005.

На сухих стеблах *Urtica dioica* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, сосновий ліс ліщиновий, 24.05.2005. На сухих стеблах трав'янистої рослини — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, узлісся, 23.09.2005.

***P. lupini* Ellis et Everh.**

На живих листках *Lupinus polyphyllus* Lindl. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, осиково-березовий ліс, 24.09.2005; Сум. обл., Шостк. р-н, с. Гамаліївка, рудеральний фітоценоз, 26.09.2005; масовий розвиток.

***P. macrostoma* Mont.**

Soc. *Microsphaeropsis olivacea* (Bonord.) Höhn., *Seimatosporium lichenicola* (Corda) Shoemaker et E. Müll.

На живих листках *Malus domestica* Borkh. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Воздвиженське, сад, 19.09.2004. Черніг. обл., м. Новгород-Сіверський, сад, 15.07.2005; зрідка. На гілках *Robinia pseudoacacia* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Великий Ліс, НППМ, лісопосадка, 12.08.2005.

***P. pomorum* Thüm.**

На живих листках *Pyrus communis* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Туранівка, сад, 06.08.2004.

***P. poolensis* Taubenh var. *verbascicola* (Ellis et Kellerm.) Aa et Boerema**

На живих листках *Verbascum* sp. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, заплава р. Улиці, луки, 25.05.2005.

***P. typhina* (Sacc. et Malbr.) Aa,** телеоморфа *Pleospora typhicola* (Cooke) Sacc.

На живих листках *Typha latifolia* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Юхново, заплава р. Десни, 20.06.2004; Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Олине, трав'яне болото, 04.08.2004 [2]; зрідка, незначне ураження.

Phomopsis (Sacc.) Bubák

***Phomopsis achilleae* (Sacc.) Höhn.,** телеоморфа *Diaporthe orthoceras* (Fr.) Nitschke

На сухих стеблах *Achillea* sp. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, заплава р. Улиці, 25.05.2005. Новий для Полісся.

***P. revellens* (Sacc.) Höhn.,** телеоморфа *Diaporthe revellens* Nitschke

На опалих плодах *Corylus avellana* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Великий Ліс, НППМ, кленово-липово-дубовий ліс, 19.08.2004.

Phyllosticta Pers.

***Phyllosticta cruenta* (Kunze) J. Kickx,** телеоморфа *Guignardia reticulata* (DC.)
На живих листках *Polygonatum multiflorum* (L.) All. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, дубово-сосновий ліс, 16.09.2003; Шостк. р-н, с. Пирогівка, сосновий ліс, 22.06.2004; Крол. р-н, с. Грузьке, ЗЗ «Кочубеївський», сосновий ліс, 29.07.2004; Ямпіл. р-н, с. Туранівка, ЗУ «Туранівська дача», сосновий ліс злаково-зеленомоховий, 05.08.2004; Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, дубово-сосновий ліс, 18.08.2004; там само, дубовий ліс ліщиновий, 18.08.2004; Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний кленово-липово-дубовий ліс, 23.09.2004; Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 12.08.2005. На *P. odoratum* (Mill.) Druce — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний сосновий ліс, 14.06.2005; Шостк. р-н, с. Пирогівка, сосновий ліс, 22.06.2004; масовий розвиток.

Pilidium Kunze

***Pilidium acerinum* (Alb. et Schwein.) Kunze**
На живих листках *Frangula alnus* Mill. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, осиково-березовий ліс ліщиновий, 24.09.2005; зрідка.

Placosphaeria (De Not.) Sacc.

***Placosphaeria trifolii* (Pers.: Fr.) Traverso,** телеоморфа *Cymadothea trifolii* (Kill.) F.A. Wolf
На живих листках *Trifolium repens* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005.

Polystigmina Sacc.

***Polystigmina rubra* (Desm.) Sacc.,** телеоморфа *Polystigma rubrum* (Pers.) DC.
На живих листках *Prunus domestica* L. — Сум. обл., м. Шостка, присадибні ділянки, 22.07.2004; незначне ураження.

Rhabdospora (Durieu et Mont. ex Sacc.) Sacc.

***Rhabdospora inaequalis* (Sacc. et Roum.) Sacc.**
На сухих гілках *Sorbus aucuparia* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, сосновий ліс зеленомоховий, 26.05.2005.

Seimatosporium Corda

***Seimatosporium lichenicola* (Corda) Shoemaker et E. Müll.** (=*Sporocadus lichenicola* Corda), телеоморфа *Discostroma corticola* (Fuckel) Brockmann
Soc. *Microsphaeropsis olivacea* (Bonord.) Höhn., *Phoma macrostoma* Mont.
На живих листках *Malus domestica* Borkh. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Воздвиженське, сад, 19.09.2004; зрідка.

***S. salicinum* (Corda) Nag Raj**

На живих листках *Salix fragilis* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, заплава р. Улиці, 04.10.2004.

Septoria Sacc.

***Septoria aegopodii* Desm.**

На живих листках *Aegopodium podagraria* L. — Сум. обл., Крол. р-н, с. Грузьке, ЗУ «Ділянка лісу», дубовий ліс, 28.07.2004; ЗЗ «Кочубеївський», дубово-сосновий ліс, 29.07.2004; масове ураження, часто.

***S. aegopodina* Sacc.**, телеоморфа *Mycosphaerella podagrariae* (Fr.) Petr.

На живих листках *Pimpinella saxifraga* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Мезин, НППМ, луки, 23.09.2005.

***S. bromi* Sacc.**

На живих листках *Bromus hordeaceus* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005; незначне ураження, на нижніх листках.

***S. calystegiae* Westend.**

Soc. *Ascochyta calystegiae* Sacc., *Phoma herbarum* Westend.

На живих листках *Calystegia sepium* (L.) R. Br. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Мезин, НППМ, заплава р. Десни, луки, 23.09.2005; масовий розвиток. Новий для Полісся.

***S. caraganae* P. Henn.** (=*Phloeospora caraganae* Jacz.), телеоморфа *Mycosphaerella jaczewskii* Potebnia

Soc. *Uromyces laburni* (DC.) G.H. Otth

На живих листках *Caragana arborescens* Lam. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, лісопосадка, 18.08.2004; масове ураження.

***S. chelidonii* (Lib.) Desm.**

На живих листках *Chelidonium majus* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005; досить звичайний.

***S. erigerontis* Peck**

На живих листках *Phalacroloma annuum* (L.) Dumort. — Сум. обл., м. Кролевець, рудеральний фітоценоз, 27.07.2004; Ямпіл. р-н, с. Воздвиженське, сад, 19.09.2004; часто.

***S. galeopsidis* Westend.**

На живих листках *Galeopsis bifida* Boenn. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, сосновий ліс зеленомоховий, 12.07.2005; ураження нижніх та середніх листків.

***S. kaznowskii* M.I. Nikol.**

Soc. *Erysiphe trifolii* Grev.

На живих листках *Lupinus polyphyllus* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, березово-осиковий ліс, 18.08.2004. Новий для Лівобережної України.

***S. leucanthemi* Sacc. et Speg.**
На живих листках *Leucanthemum vulgare* Lam. — Сум. обл., м. Середина Буда, газон, 14.06.2005; трапляється зрідка.
***S. lysimachiae* (Lib.) Westend.**
На живих листках *Lysimachia nummularia* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Кремський Бугор, заплава р. Десни, луки, 09.07.2005; зрідка.
***S. magnusiana* Allesch.**
На живих листках *Filipendula denudata* (J.Presl et C. Presl) Fritsch — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Кремський Бугор, заплава р. Десни, 09.07.2005; незначне ураження. Новий для Лівобережної України.
***S. oenotherae* Westend.**
На живих листках *Oenothera biennis* L. — Сум. обл., Шостк. р-н, с. Пирогівка, дубово-сосновий ліс, 22.06.2004; м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005; Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, луки, 11.07.2005; часто.
***S. polygonorum* Desm.**
На живих листках *Persicaria maculosa* S.F. Gray — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Вишеньки, рудеральний фітоценоз, 18.08.2004; зрідка, ураження нижніх листків.
***S. pyricola* Desm.**, телеоморфа *Mycosphaerella pyri* (Auersw.) Boerema
На живих листках *Prunus domestica* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Юхново, схили балки, 20.06.2004; Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Туранівка, сосновий ліс, 03.08.2004; Черніг. обл., Короп. р-н, с. Бужанка, НППМ, дубовий ліс, 17.08.2004; Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, 16.06.2005; Черніг. обл., Короп. р-н, смт Понорниця, НППМ, дубовий ліс ліщиновий, 12.08.2005; с. Мезин, НППМ, заплава р. Десни, луки, 23.09.2005.
***S. rubi* Westend.**, телеоморфа *Mycosphaerella rubi* Roark
На живих листках *Rubus caesius* L. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Вишеньки, НППМ, заплава р. Десни, 16.08.2004; Новг.-Сівер. р-н, с. Пушкарі, заплава р. Десни, 09.07.2005.
***S. sambucina* Peck**
На живих листках *Sambucus racemosa* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, сосновий ліс зеленомоховий, 15.06.2005; незначне ураження.
***S. scabiosicola* Desm.**
На живих листках *Knautia arvensis* (L.) Coult. — Черніг. обл., Короп. р-н, с. Розльоти, НППМ, узлісся осиково-березового лісу, 24.09.2005; масове ураження.
***S. stachydis* Roberge**
На живих листках *Stachys sylvatica* L. — Сум. обл., м. Середина Буда, лісопарк «Мірщина», дубовий ліс, 13.06.2005; зрідка. Новий для Полісся.
***S. trientalis* (Lasch) Sacc.**
На живих листках *Trientalis europaea* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Туранівка, ЗУ «Туранівська дача», сосновий ліс зеленомоховий, 05.08.2004; Черніг.

обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Роговка, сосновий ліс злаково-зеленомоховий, 10.07.2005; масове ураження.

Sphaerellopsis Cooke

***Sphaerellopsis filum* (Biv.: Fr.) B. Sutton,** телеоморфа *Eudarluca caricis* (Biv.: Fr.) O.E. Eriksson

У теліях *Melampsora* sp. на листках *Salix alba* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Ломленка, ЗУ «Ломленка», заплава р. Івотки, 21.09.2003. В урединіях *Melampsora allii-fragilis* Kleb. на листках *S. fragilis* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Зноб-Трубчевська, НППДС, заплава р. Улиці, 04.10.2004. В урединіях *Puccinia acetosae* Barclay на листках *Rumex acetosae* L. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, НППДС, заплава р. Десни, заплавний дубово-сосновий ліс, 14.06.2005.

Sphaeropsis Sacc.

***Sphaeropsis sapinea* (Fr.) Dyko et B. Sutton**

На шишках *Picea abies* (L.) H. Karst. — Сум. обл., Серед.-Буд. р-н, с. Стара Гута, НППДС, сосновий ліс, 24.05.2005. На сухих гілках, опалій хвої, корі, шишках *Pinus sylvestris* L. — Сум. обл., Ямпіл. р-н, с. Олине, дубово-сосновий ліс, 20.09.2003; Серед.-Буд. р-н, с. Очкине, сосновий ліс зеленомоховий, 24.09.2004; с. Зноб-Трубчевська, НППДС, сосновий ліс зеленомоховий, 06.10.2004; с. Стара Гута, НППДС, сосновий ліс чорницевий, 25.05.2005.

Stagonosporopsis Died.

***Stagonosporopsis hortensis* (Sacc. et Malbr.) Petr.** (=*Phoma bolthauseri* (Sacc.) Boerema, R. Pieters et Hamers)

На живих листках *Trifolium repens* L. — Черніг. обл., Новг.-Сівер. р-н, с. Пушкарі, заплава р. Десни, луки, 09.07.2005; трапляється зрідка.

Автори статті висловлюють щиру подяку канд. біол. наук С.М. Панченку за переданий гербарний зразок *Axyris amaranthoides* L. та консультації щодо флори та рослинності Деснянсько-Старогутського НПП.

1. *Андриенко Т.Л., Шеляг-Сосонко Ю.Р.* Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. — Киев: Наук. думка, 1983. — 216 с.
2. *Голубцова Ю.І., Карпенко К.К.* Гриби «Болота Олине» (Новгород-Сіверське Полісся) // Укр. ботан. журн. — 62, № 3. — С. 411—421.
3. *Екологічна* мережа Новгород-Сіверського Полісся / С.М. Панченко, Т.Л. Андрієнко, Г.Г. Гаврись, Ю.В. Кузьменко. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. — 92 с.
4. *Ланько А.И.* Новгород-Северское Полесье // Физико-географ. район. Украинской ССР. — Киев: Изд-во Киев. ун-та, 1968. — С. 122—138.
5. *Мережко Т.А.* Систематические заметки о видах рода *Hendersonia* Berk. на Украине // Нов. системат. высш. и низш. раст. — К.: Наук. думка, 1974. — С. 138—141.
6. *Мережко Т.А.* Флора грибов Украины. Сферопсидальные грибы. — Киев: Наук. думка, 1980. — 208 с.

7. *Морочковський С.Ф.* Бура плямистість листя соняшника, що викликається грибом *Septoria helianthi* Ell. et Kell. // Укр. ботан. журн. — 1951. — **8**, № 3. — С. 84—85.
8. *Панченко С.М., Мосякін С.Л. Axyris amaranthoides* L. (*Chenopodiaceae* Vent.) — новий адвентивний вид у флорі України // Укр. ботан. журн. — 2005. — **62**, № 2. — С. 213—217.
9. *Фіторізноманіття* Українського Полісся та його охорона / Під заг. ред. Т.Л. Андрієнко. — Київ: Фітосоціоцентр, 2006. — 316 с.

Рекомендує до друку
І.О. Дудка

Надійшла 01.06.2006

Т.В. Андрианова, Ю.И. Голубцова

Институт ботаники им. Н.Г. Холодного НАН Украины, г. Киев

ФИТОТРОФНЫЕ АНАМОРФНЫЕ ГРИБЫ НОВГОРОД-СИВЕРСКОГО ПОЛЕСЬЯ

Впервые проведены детальные исследования фитотрофных анаморфных грибов Новгород-Сиверского Полесья (Черниговская и Сумская области). Анаморфные микромицеты представлены 31 видом из 15 родов *Hyphomycetes* и 88 видами из 32 родов *Coelomycetes*, зарегистрированных на 84 видах питающих растений 67 родов 38 семейств. За период 2003—2005 гг. отмечено 96 новых для территории исследования анаморфных микромицетов, 7 — новых для Украинского Полесья и 6 — новых для Левобережной Украины. Обнаружены также новые для Украины виды — *Alysidium resinae* (Fr.) M.B. Ellis var. *microsporum* B. Sutton, *Bactridium flavum* Kunze, *Choanatiara lunata* DiCosmo & Nag Raj, *Cytoplacosphaeria rimosa* (Oudem.) Petr., *Fusicladium romellianum* Ondřej, *Phragmocephala elliptica* (Berk. & Broome) S. Hughes.

Ключевые слова: анаморфные грибы, Coelomycetes, Hyphomycetes, Septoria, Phoma, Ramularia, *новые виды, Полесье, Украина*

T.V. Andrianova, Yu.I. Golubtsova

M.G. Kholodny Institute of Botany, National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv

PHYTOTROPHIC ANAMORPHIC FUNGI OF THE NOVGOROD-SIVERS'K POLISSIA

Detailed survey of phytotrophic anamorphic fungi was carried out in the Novgorod-Sivers'k Polissia (Chernihiv and Sumy regions) for the first time. Anamorphic fungi are represented by 31 species of 15 genera of *Hyphomycetes* and 88 species of 32 genera of *Coelomycetes* reported on 84 species of host plants from 67 genera of 38 families. There have been collected 96 anamorphic fungi that are new for the Novgorod-Sivers'k Polissia, 7 anamorphic fungi that are new for the Ukrainian Polissia and 6 anamorphic fungi that are new for the left bank Dnieper river region of Ukraine in 2003—2005. There are new for the Ukraine species of *Alysidium resinae* (Fr.) M.B. Ellis var. *microsporum* B. Sutton, *Bactridium flavum* Kunze, *Choanatiara lunata* DiCosmo & Nag Raj, *Cytoplacosphaeria rimosa* (Oudem.) Petr., *Fusicladium romellianum* Ondřej, *Phragmocephala elliptica* (Berk. & Broome) S. Hughes.

Key words: anamorphic fungi, Coelomycetes, Hyphomycetes, Septoria, Phoma, Ramularia, *new species, Polissia, Ukraine*